

'וְלֹא יִהְיֶה הַדָּבָר וְלֹא יָבֹא'

ספר דברים פרק יח

(כ) אַךְ הַנְּבִיא אֲשֶׁר יִזִּיד לְדַבֵּר דָּבָר בְּשֵׁמִי אֵת אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִיו לְדַבֵּר וְאֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמֵת הַנְּבִיא הַהוּא: (כא) וְכִי תֹאמַר בְּלִבְּכֶךָ אֵיכָה גִּדַּע אֵת הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא דִבְרוּ יְדֹוֹד: (כב) אֲשֶׁר יְדַבֵּר הַנְּבִיא בְּשֵׁם יְדֹוֹד וְלֹא יִהְיֶה הַדָּבָר וְלֹא יָבֹא הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא דִבְרוּ יְדֹוֹד בְּזֶדוֹן דִּבְרוּ הַנְּבִיא לֹא תִגֹּוֹר מִמֶּנּוּ:

רש"י על דברים פרק יח פסוק כב

(כב) אֲשֶׁר יְדַבֵּר הַנְּבִיא – ויאמר דבר זה עתיד לבא עליכם ותראו קלל יבא הוא הדבר אשר לא דברו ה' והרוג אותו.

וא"ת זו במתנבא על העתידות, הרי קבא ואמר עשו כך וכך ומפי הקב"ה אני אומר כבר נלטו שם בא להדיחך מאחת מכל המלות לא תשמע לו, [אפילו הביא לך אות ומופת] וא"כ מומחה הוא לך שהוא נדיק גמור כגון אליהו בהר הכרמל שהקריב צבמה בצעת איסור הבמות, כדי לגדור את ישראל הכל לפי צורך שעה וסייג הפרלה לכך נאמר אליו תשמעון:

וצ"ל:

1. מה טעם כפל-הלשון בפסוק זה "ולא יהיה הדבר – ולא יבוא",
הלא זה היינו הק?

2. החלק השני ברש"י אינו מובן, שהרי לכאורה המצב של 'בא ואמר
עשו כך וכך ומפי הקב"ה אני אומר', אינו מוזכר כלל בפסוק זה, כי
מדובר רק באם חזה עתידות ולא נתקיימו, מה ראה רש"י לפרש
דינו כאן?

3. מה כוונת רש"י 'כבר נצטוו... אא"כ מומחה הוא לך... כגון אליהו
בהר הכרמל וכו' – היכן נצטוו על מצב כזה?!

אם כוונת רש"י לאמור לעיל [שגם אם נתן מופת לא תשמע לו לעקור
מצוה]:

ספר דברים פרק יג

(ב) כִּי יָקֻם בְּקֶרְבְּךָ נָבִיא או חֵלֶם חֲלוֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ
מוֹפֵת: (ג) וּבָא הָאוֹת וְהַמוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר גִּלְכָּה
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעַתָּם וְנַעֲבַדְם: (ד) לֹא תִשְׁמַע
אֶל דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַהוּא אוֹ אֶל חֹלֶם הַחֲלוֹם הַהוּא כִּי מִנְסָה
יְדוּד אֱלֹהִיכֶם אֶתְכֶם לַדַּעַת הִישָׁבֶם אֱהָבִים אֶת יְדוּד אֱלֹהִיכֶם
בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם:

הרי שם מדובר במפורש רק אם קרא לעם לעבוד 'עבודה זרה',
אבל היכן נאסר לשמוע לו 'אם בא להדיחך מאחת מכל המצוות',
שמא במקרה כזה כיוון ש"בא האות והמופת", 'אליו תשמעו', גם
אם אינו לפי שעה?

4. גם לא מובן סיום הרש"י: לכך נאמר "אליו תשמעו" [ללמד על
'הוראת-שעה'] מנא ליה? שמא 'אליו תשמעו' זה גם אם אינה
'הוראת שעה'? רק ב'עבודה זרה' לא תשמע לו, אפילו אם 'בא
האות והמופת'

וא"ת שסברא היא דאין בכוחו של מופת לדחות 'מצוה מסיני', לא
מתאים שרש"י יקרא לזה 'כבר נצטוו' שמשמעו 'ציווי-מפורש'.

והביאור בזה:

אמנם מה שהוקשה לרש"י הוא: כפל הלשון 'ולא יהיה הדבר – ולא
יבוא', על כן בתחילה מפרש את החלק שפירושו ברור: 'ולא יבוא'
[כלומר, שתחזיתו העתידית לא נתממשה כדבריו] אזי ברור שהוא 'נביא
שקר'!

אלא מאי, למה הקדימה התורה וכתבה 'ולא יהיה הדבר'? מפרש רש"י שבזה באה התורה לומר, שכל נביא הבא לומר: 'עשו כך וכך' [שמבטל או מוסיף על תרי"ג מצוות התורה] ומפי הקב"ה אני אומר' – זה עצמו הוא מצב ש'לא יהיה הדבר' [כלומר, בלתי אפשרי כלל שהקב"ה ישנה מצוותיו מסיני, שהן 'חוקת עולם']

כמפורש ברש"י על דברים פרק יג פסוק ו
(ו) סרה – דבר המוסר מן העולם שלא היה ולא נברא ולא נותנו לדבר
כן דקטידור"א בלע"ז (פערדרעהטע. פאלשע רייד):

כאן אין צריכין להמתין אם התחזית מתממשת, אלא מיד באומרו כך יודעים אנו ש'לא יהיה הדבר', לא יתכן כדבר הזה [שהקב"ה ישנה אחת ממצוותיו]! וברור שהוא 'נביא שקר'.

ולזאת כוונת רש"י 'כבר נצטוו' – היכן? ברישא דהאי קרא!

אלא שא"כ יוקשה מדוע דין מיתה הנאמר לעיל בנביא שקר, הוא רק אם אמר "נלכה ונעבדה אלהים אחרים"? הרי גם אם אמר על כל מצוה קלה, שהקב"ה שינה וציווה 'עשו כך', גם אז מוכח שהוא 'נביא שקר' כיוון שזה מצב ש'לא יהיה הדבר'?

לזאת נאלץ רש"י להוסיף [אף שלא זה הוא נושא הפסוק דידן] ולחדש שאף שמה שמודיע על 'שינוי במצוות' הוא דבר בלתי אפשרי כלל, תקף אמנם בכל המצוות ולא רק ב'עבודה זרה',

עם כל זאת ישנו 'מצב-ביניים', שלנביא אמת ישנה סמכות לבטל מצוה או לעבור עבירה אם זה רק ב'הוראת שעה'!

והראיה:

שאם לא כן, מדוע אמרה תורה: "נביא מקרבך מאחריך במני יקים לך ידוד אלהיך אליו תשמעון" (יח, טו), הלא שם מדובר בהבטחת ה' שיעמיד לנו נביא כדי 'לדעת העתידות' במקום המעוננים והקוסמים

ספר דברים פרק יח

(יד) כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו ואתה לא בן נתן לך ידוד אלהיך:

רש"י על דברים פרק יח פסוק יד
(יד) **לֹא כֵן נָתַן לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ – לְשִׁמוֹעַ אֶל מַעֲוֹנִים וְאֶל קוֹסְמִים שְׁהָרִי**
הַקָּרָה שְׂכִינָה עַל הַנְּבִיאִים וְאֹרִים וְתוֹמִים:

אם כן, מה הוצרך הכתוב לצוות "אליו תשמעון"? הלא עצם התממשות דבריו בעתידות, הן הן ההוכחה ל'נבואתו' ובוודאי שיהנו 'לשמוע' לתחזיותיו והיה לו לכתוב 'אליו תדרושון' לשמוע ממנו עתידות.

אלא בהכרח שהכתוב בא לצוות עלינו, שמי שהוכיח עצמו בתחזיותיו לעתיד, הרי 'אליו תשמעון' גם אם יצווה בענייני תורה ומצוות, שלא כתורת משה! [וא"כ הרי זה סותר למה שהודיעה תורה 'ולא יהיה הדבר' שיצווה ה' לנביא, שינוי במצוות התורה] חייבים אתם לשמוע בקולו ולעשות ה'עבירה' כהוראתו?!

על כרחך, שמדובר ב'הוראת שעה', שאז איננו 'מדבר סרה על ה', שהרי המצוה נותרה על תילה, אלא שרק לצורך השעה הנביא דוחה אותה...

אבל סמכות זאת [לשנות ממצוות התורה - ב'הוראת שעה'] הגבילה התורה רק למי ש'מומחה הוא לך' – ומניין?

כמ"ש ספר דברים פרק יח

(טו) **נָבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי יָקִים לְךָ יְדֹד אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן**

כלומר, שהוא מומחה וצדיק גמור כמו משה רבנו, אזי "אליו תשמעון" ב'הוראת שעה'.

•

לכן כתב רש"י: **לכך נאמר "אליו תשמעון"** ולא כתב 'כמו שנאמר', מפני שהוכחתו איננה מעצם המילים: "אליו תשמעון" שאין מוכח מזה שמדובר לשמוע לו 'נגד התורה', אלא ההוכחה היא, מזה שהוצרך בכלל לצוות "אליו תשמעון" – אל מה? אל תחזיותיו שהתממשו? פשיטא!...

אלא 'ציווי' יש כאן, שאם הוכיח עצמו בעתידות, חייבים להישמע לו גם לבטל מצווה, אם הודיע שזה בהוראת שעה, אבל גם זאת רק בתנאי שהוא 'כמוני'!

אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי
וכי יתכן שנביא יודיע דבר בשם ה' ב'שוגג'?... הלא הוא יודע שה' לא
דבר אליו, ובמזיד מסלף הוא את האמת?!

פסוקים אלו עמוסים בשאלות בפשוטו של מקרא, ש'אור החיים' הק'
מתייחס אליהם בהרחבת הביאור:

אור החיים על דברים פרק יח פסוק כ
אך הנביא אשר יזיד וגו' צריך לדעת א', אומרו אך [מה בא למעט?] גם
אומרו **אשר יזיד**, ולא הספיק לומר אשר ידבר וגו':

א. אומרו וכי תאמר בלבבך וגו' אשר ידבר וגו' ולא יהיה הדבר וגו',
פשיטא שאם לא יהיה מה שצוה שלא דיבר ה' הדבר ההוא:

ב. אומרו אשר ידבר **בשם ה'** למה בפסוק שלפניו אמר בשמי ובפסוק
זה (כא) אמר בשם ה':

ג. אומרו **הוא הדבר**, שלא היה לו לומר אלא לא דברו ה' ואני יודע
שחוזר להדבר ההוא:

אכן יתבאר הענין, על פי מה שאמר הנביא במעשה יהושפט ואחאב
במלחמת רמות גלעד (מ"א כב יב) שכל הנביאים פה אחד דברו לאחאב
עלה והצלח, ומדברי מיכיהו בן ימלה נתגלה הדברים שרוח יצא מלפני
ה' לפתות אחאב לעלות וליפול במלחמה (שם שם כא):

סיפור מלחמת רמות גלעד

בספר מלכים א פרק כב

(ד) וַיֹּאמֶר אֶל יְהוֹשָׁפָט הֲתִלַּךְ אִתִּי לְמִלְחָמָה רֶמֶת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט
אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹנִי כְּמוֹךְ כְּעַמִּי כְּעַמְּךָ כְּסוֹסֶיךָ (ה) וַיֹּאמֶר
יְהוֹשָׁפָט אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דִּרְשׁ נָא כִּיּוֹם אֵת דְּבַר יְדוֹד:
(ו) וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת הַנְּבִיאִים כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
הֲאֵלֶךְ עַל רֶמֶת גִּלְעָד לְמִלְחָמָה אִם אֶחָדֶל וַיֹּאמְרוּ: עֲלֵה וַיִּתֵּן אֲדָנִי בְיַד
הַמֶּלֶךְ:

(ז) וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הֲאֵין פֹּה נָבִיא לַיְדוֹד עוֹד וְנִדְרָשָׁה מֵאוֹתוֹ: (ח) וַיֹּאמֶר
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוֹשָׁפָט עוֹד אִישׁ אֶחָד לְדִרְשׁ אֵת יְדוֹד מֵאוֹתוֹ וְאֲנִי
שְׁנֵאתִיו כִּי לֹא יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם רָע מִיִּכְיָהוּ בֶן יִמְלָה וַיֹּאמֶר
יְהוֹשָׁפָט אֶל יֹאמֶר הַמֶּלֶךְ בֶּן:

(ט) וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר מִהֲרָה מִיכִיָּהוּ בֶן יִמְלָה: (י)
וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשֶׁפֶט מֶלֶךְ יְהוּדָה יֹשְׁבִים אִישׁ עַל כִּסְאוֹ מִלְבָּשִׁים בְּגָדִים
בְּגָרָן פֶּתַח שַׁעַר שְׁמֶרוֹן וְכָל הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים לִפְנֵיהֶם: (יא) וַיַּעַשׂ לוֹ
צִדְקִיָּה בֶן בְּנַעְנָה קֶרֶנִי בְרוֹזֵל וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְדֹד בְּאֵלָה תִּנְגַּח אֶת אֲרָם
עַד פֶּלֶתָם: (יב) וְכָל הַנְּבִיאִים נִבְּאִים בֶּן לֹאמֶר: עֲלֵה רָמַת גִּלְעָד וְהַצֵּלַח
וְנָתַן יְדֹד בְּיַד הַמֶּלֶךְ:

(יג) וְהַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הָלַךְ לִקְרֹא מִיכִיָּהוּ דִּבֶּר אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה נָא דְבַרִי
הַנְּבִיאִים פֶּה אֶחָד טוֹב אֶל הַמֶּלֶךְ יְהִי נָא דְבָרֶיךָ כְּדָבָר אֶחָד מֵהֶם וּדְבַרְתָּ
טוֹב: (יד) וַיֹּאמֶר מִיכִיָּהוּ חֵי יְדֹד כִּי אֶת אֲשֶׁר יֹאמַר יְדֹד אֵלֵי אֹתוֹ
אֲדַבֵּר:

(טו) וַיָּבֹוא אֶל הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכִיָּהוּ הִנֵּלְךָ אֶל רָמַת גִּלְעָד
לְמַלְחָמָה אִם נִחְדָּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו: עֲלֵה וְהַצֵּלַח וְנָתַן יְדֹד בְּיַד הַמֶּלֶךְ:

המהפך של 'מיכיהו':

(טז) וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד כִּמָּה פְּעָמִים אָנִי מִשְׁבַּעְךָ אֲשֶׁר לֹא תִדְבֹּר
אֵלַי רַק אָמַת בָּשָׂם יְדֹד: (יז) וַיֹּאמֶר רָאִיתִי אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל נֹפְצִים אֶל
הָהָרִים כַּעֲזָן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֹעָה וַיֹּאמֶר יְדֹד לֹא אֲדַנִּים לְאֵלָה יֵשׁוּבוּ
אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם: (יח) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוֹשֶׁפֶט הֲלוֹא אָמַרְתִּי
אֵלֶיךָ לֹא יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם רָע:

סוד ההטעיה משמים על ידי 'רוח תפתה':

(יט) וַיֹּאמֶר לָכֵן שָׁמַע דְּבַר יְדֹד רָאִיתִי אֶת יְדֹד יֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ וְכָל צָבֵא
הַשָּׁמַיִם עֹמֵד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ: (כ) וַיֹּאמֶר יְדֹד מִי יִפְתָּה אֶת
אֲחָאָב וַיַּעַל וַיִּפֹּל בְּרָמַת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בָּכָה וְזֶה אָמַר בָּכָה: (כא) וַיֵּצֵא
הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי יְדֹד וַיֹּאמֶר אָנִי אֶפְתָּנּוּ וַיֹּאמֶר יְדֹד אֵלָיו בְּמָה:

(כב) וַיֹּאמֶר אֲצֵא וְהִיִּיתִי רוּחַ שָׁקֶר בְּפִי כָל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר ה' [אל רוח
נבות]: תִּפְתָּה! וְגַם תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה כֵן: (כג) וַעֲתָה הִנֵּה נָתַן יְדֹד רוּחַ
שָׁקֶר בְּפִי כָל נְבִיאֶיךָ אֵלָה וַיְדֹד דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה:

ובחידושי על דברי נביאים דקדקתי למה בתחלה עבר על מיכיהו רוח
נבות (סנהדרין פט.) ונתנבא כנביאים הראשונים ואמר עלה והצלח,
ואחר כך בנבואה אחרונה דיבר נבואת ה' ולא הועיל לפניו רוח נבות:

ועל הרוח גם כן תמיה אני: איך לא קיים שליחותו אשר יצא לעשות, עוד קשה למיכיהו: **למה ביטל עצת ה' ח"ו ומחשבותיו שחשב להפיל אחאב במלחמת רמות גלעד, והוא בא וגילה סודו לאחאב עצמו:**

אכן הן הנה הדברים אשר העיר ה' בנועם דבריו, לפי שהכל גלוי וצפוי לפני הבורא כי יבא זמן שתצא רוח מלפניו ותטעה הנביאים, והגם ששקר דיברו עם כל זה **אנוסים הם:**

לזה כשבא לצוות עונש הנביא, הקדים ואמר **אך הנביא, אך מיעוט,** נביא כיוצא בזה שידבר דבר ולא יקום, ולא ימות, ודקדק לומר אשר יזיד, להעירך שלא ימות אלא נביא אשר יזיד לדבר וגו', לומר אבל נביא שדיבר שקר ולא הזיד, וכגון **שהטעהו רוח נבות, שזה אין עליו אשמת דבר,** כי הרוח בהסכמת ה' יצא, והמתנבאים מצדו נקיים הם **מהעון:**

והגם שארבע מאות נביאים אמרו כן (מ"א כב ו) וגם מיכיהו בן ימלה גם כן אמר עלה והצלח וגו' (שם שם טו), עם כל זה כולם פתחו פיהם להתנבאות והרוח דיברה בפיהם, **וכשהרגישו שנבאו בסגנון אחד לא הוסיפו לדבר עוד בדבר הזה,** מה שאין כן צדקיהו, ועל זה יאמר אשר יזיד וגו' ומת וגו':

ומעתה כאן הבן שואל במה נדע הדבר וגו', ואם ממה שלא יהיה הדבר [אין זו ראיה, שהרי] **חיישינן לרוח נבות המטעה** וכיוצא בה, ולמה יומת האיש הנביא, כיון שהרוח שיצא בדבר ה' הטעתו, וכיוצא בדבר אם במעשה רמות לא היה בא מיכיהו וגילה הסוד היו מתחייבים מיתה כל ארבע מאות נביאים על לא חמס עשו, וה' אוהב משפט, והוא אומר וכי תאמר וגו' איכה נדע הדבר אשר לא דברו ה', כאן כלל דבר ה' לנביא, וכלל גם כן דבר ה' לרוח, צא ועשה כן:

ואמר אשר ידבר הנביא וגו', פירוש אם הנביא יאמר נבואתו **בשם ה'**, והוא מה שדקדק לומר בשם ה', ולא יהיה הדבר וגו', אז תדע כי בזדון דברו הנביא, פירוש ולא בא דברו מצד רוח שהטעתו,

והטעם כי לא ינוח רוח שקר בשם ה' הנכבד כי ה' אלהים אמת:

ובזה יערב לנפש אדם ענין מיכיהו, כי בתחילה לא הזכיר שם ה', ולזה לא היה אומר אלא דברי הרוח, עד שנתחכם יהושפט ואמר אליו (דהי"ב יח טו) אני משביעך אשר לא תדבר אלי רק **אמת בשם ה'**,

פירוש נתחכם לומר לו **התנאי שהתנה ה' כאן** ואמר אשר ידבר הנביא בשם ה', לפי מה שפירשנו שידבר בשם ה', **ובזה אם יש רוח מטעה תפנה מקום**, וכן היה כשהזכיר אליו שם ה' ואמר הנביא בשם ה', **ברח לו נבות**, ואמר הנביא האמת במה שהוא:

... ולפי זה לא קשה למה גילה מיכיהו סוד ה', **כי יחרב העולם ולא ישתנה מקור האמת לייחד שמו על דבר שקר ח"ו**, ומה גם כי על כל פנים עשה הרוח פעולתו כי לא האמין אליו אחאב ועלה ונפל, **ונמצאת [גם] מחשבת ה' קיימת ו[גם] לא מתייחס השקר לשם ה' אלהים אמת:**

רמב"ם יד החזקה - הלכות יסודי התורה פרק י (א) כל נביא שיעמוד לנו ויאמר **שה' שלחו** אינו צריך לעשות אות כאחד מאותות משה רבינו או כאותות אליהו ואלישע שיש בהם שינוי מנהגו של עולם אלא האות שלו שיאמר דברים העתידיים להיות בעולם ויאמנו דבריו שנאמר וכי תאמר בלבבך איכה נדע הדבר וגו' לפיכך כשיבוא אדם הראוי לנבואה **במלאכות השם** ולא יבוא להוסיף ולא לגרוע אלא לעבוד את ה' במצות התורה אין אומרין לו קרע לנו הים או החיה מת וכיוצא באלו ואחר כך נאמין בכך אלא אומרים לו אם נביא אתה אמור דברים העתידיים להיות והוא אומר ואנו מחכים לראות היבואו דבריו אם לא יבואו ואפילו נפל דבר קטן בידוע שהוא נביא שקר ואם באו דבריו כולן יהיה בעינינו נאמן:

רמב"ם יד החזקה - הלכות יסודי התורה פרק ט לפיכך אם יעמוד איש בין מן האומות בין מישראל ויעשה אות ומופת ויאמר **שה' שלחו** להוסיף מצוה או לגרוע מצוה או לפרש במצוה מן המצות פירוש שלא שמענו ממשה או שאמר שאותן המצות שנצטוו בהן ישראל אינן לעולם ולדורי דורות אלא מצות לפי זמן היו הרי זה נביא שקר שהרי בא להכחיש נבואתו של משה ומיתתו בחנק על שהזיד לדבר בשם ה' אשר לא צוהו שהוא ברוך שמו צוה למשה שהמצוה הזאת לנו ולבנינו עד עולם ולא איש אל ויכזב:

מסקנה:

- כל צדיק שימסור מסר בלי להודיע **במפורש שה' שלחו**, או אפילו אמר שקבל מסר מן שמיא, אבל **לא הזכיר בנבואתו שם הוי"ה**, אין לזה גדר של נבואה ואם לא נתקיימה אין לו גדר של נביא-שקר.
- אבל אם הוא אומר 'עתידות' **להביא לראיה לטענתו שהוא 'נביא'** ולא נתקיימו, בידוע שהוא נביא שקר.
- אבל מי שסתם אמר עתידות [בלא טענת נביא] ולא נתקיימו, אין להאמין בתחזיותיו... אבל איננו מוגדר כ'נביא שקר'.